

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 406. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063949840/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

at besejre de enkelte svenske styrker hver for sig, inden invasionshæren blev trukket tilbage over grænsen i maj-juni 1808. Der synes ikke at have været større kampe ved *Magvar Bua* i Värmland, hvor svenskerne i 1808 havde anlagt befæstninger. Efter mindre træfninger i løbet af sommeren og efteråret sluttedes der aftale om våbenstilstand i december 1808, der afløstes et år senere af freden i Jönköping.

I Finland havde operationerne været afbrudt i næsten 2 måneder på grund af foråret, der fik isen til at smelte og gjorde vejene ufremkommelige. Den finske hær blev forøget, og både i militæret og befolkningen voksede forsvarsviljen. Den nyskabte brigade under oberst Johan August Sandels (1764-1831) trængte i maj nordfra frem mod St. Michel (Mikkeli), men måtte midt i juni trække sig tilbage til en stilling nord for Kuopio på grund af overlegne russiske styrkers fremstød under *M. Barclay de Tolly* (1761-1818). Også i det sydlige Finland var der finsk fremgang: Åland befriede 10. maj sig selv ved en af svenske flådeenheder støttet folkerejsning under ledelse af præsten *Henrik Johan Gummens* (1774-1836) og lensmanden *Erik Arén* (1772-1859).

I løbet af sommeren lykkedes det den finske hær støttet af folkets guerilla at trænge langt frem mod syd. Vigtigste slag var i denne fase af krigen de finske sejre ved *Lappo* (Lapua) 14. juli 1808 og ved *Alavo* i august. Samtidigt ogedes de russiske styrker, medens flere forsøg på i september at landsætte svenske tropper i Finland stort set mislykkedes. I slutningen af august 1808 gik russerne til angreb og trængte langsomt den finske hær mod nord. Vendepunktet var kampene 31. august-2. september 1808 ved Ruona og Salmi, hvor den russiske hær under *N.M. Kamenskij* (1776-1811) tvang de finske tropper tilbage. Ganske vist vandt disse en smuk sejr den 13. september ved *Jutas* over en russisk styrke på vej mod *Ny Karleby*; men i det blodige slag ved *Oravais* (vgl. Oravainen) 14. september led de mod Kamenskij et stort nederlag, der reelt afgjorde krigen.

En aftale om våbenstilstand blev indgået, men blev underkendt af den russiske regering. En overmægtig russisk hær angreb 27. oktober Sandels, men blev slået tilbage således, at dennes tilbagetog var sikret. Modgaugen svækkede den finske hærs kampmoral, og tropperne plagedes af sygdom; under disse omstændigheder blev den 19. november 1808 afsluttet en konvention mellem de militære ledere om den